

BÖLÜM 1
MESLEKİ GELİŞİM AKADEMİSİ ÇALIŞMALARININ OKUL
YÖNETİCİLERİ VE ÖĞRETMENLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:
İZMİR ÖRNEĞİ

Dr. Ömer YAHŞİ¹
Dr. Öğr. Üyesi Kamil Arif KIRKIÇ²

¹ İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü, İzmir, Türkiye, oyahsi@gmail.com
0000-0003-3872-6010

² Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul, Türkiye.
kamil.kirkic@izu.edu.tr 0000-0002-8902-437X

GİRİŞ

Bireylerin aldıkları eğitimin kalitesi, toplumun gelişmesini sağlamada en önemli faktörlerden biridir. Bu bağlamda, eğitim kuruluşlarının daha kaliteli eğitim hizmetleri sunmalarına olan ihtiyaç artmaktadır. Öğrencilerin eğitim sistemindeki öğrenmelerini etkileyen onlarca değişken arasında öğretmenin kalitesi ve niteliklerini geliştirmesi için sunulan etkinlikler büyük önem taşımaktadır (İlğan,2013). Eğitim sistemlerinin temel amacı, bireyleri geleceğe hazır ve donanımlı yetiştirmektir. Bu amaçla her eğitim sistemi, eğitim felsefesi ve personel politikası ışığında bir insan modeli tanımlar ve eğitim faaliyetlerini bu amaç doğrultusunda düzenler (Karagözoğlu, 2003). Eğitim, tüm toplumların üzerinde durması gereken ana yapılardan biridir ve bu yapının ana ögesi kuşkusuz öğretmenlerdir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Öğretmenlerin mesleki gelişimi, bu çerçevenin düzgün işlemesi için etkili bir mekanizma olarak görmeleri gerekir, böylece hayat boyu öğrenmeyi uygulayabilirler ve kariyerlerini geliştirebilirler (Oktay, 2015).

Öğretmenlerin, mesleki anlamda gelişimlerini desteklemek eğitimde kaliteyi artıran bir süreçtir (Bümen ve ark, 2012). Öğretmenler için mesleki gelişim, mevcut veya gelecekteki rollerde; becerileri, bakış açısını veya katılımı geliştirmeyi amaçlayan eylemleri kapsayan geniş bir alandır (Fullan, 1990).

Akyıldız, Yurtbakan ve Tok (2019) araştırmalarında 2023 Eğitim Vizyonunda yer alan օđretmen mesleki gelişimi için kılavuz ilkeler hakkında օđretmenlerin gօrüşlerini incelemiş ve օđretmenlerin mesleki gelişime ihtiyaı olduğu sonucuna varmışlardır. Eroğlu ve ֖zbek (2020) etkili օđretmenlerin mesleki gelişim օzelliklerini incelediler ve etkili օđretmenlerin kapsamlı mesleki gelişim deneyimine sahip olduklarını bulmuştur. Mesleki gelişimin օnemini ve katkısını kabul etselerde mesleki gelişimlerin yeteri kadar desteklenmediği sonucuna ulaşmışlardır. Atmaca (2020) alışmasında, օđretmenlerin mesleki gelişimlerinde ve eğitimlerinde farklı dőzeylerde yaptıkları farklı tőrdeki hataları incelerken օzellikle mesleğinin ilk yıllarında օđretmenlerin rehberlik almaları gerektiği ve bunu da nitelikli deneyimli yօneticiler, akademisyenler ve օđretmenler tarafından yapılması gerektiği sonucuna ulaşmıştır. Baldan ve Gőven (2018) alışmalarında eğitim programları ve օđretim (EP֖) alanındaki doktora eğitiminin օđretmenlerin mesleki gelişimine katkısını ortaya çıkarmayı amaçlamışlar ve bu amaç bağlamında, programının օđretmenlerin mesleki gelişimine hizmet etmede oldukça օnemli bir rolő olduğu sonucuna ulaşmışlardır. ֖zgenel (2019) օđretmenlerin mesleki gelişime ilişkin gօrüşlerini belirlemeyi amaçlayan çalışmasında, օđretmenlerin mesleki gelişimlerinin օnündeki temel engellerin maddi ve fiziksel kaynakların yetersizliği olduğu sonucuna varmıştır.

Mesleki gelişimi ve bunun օđretmenler üzerindeki etkisini incelerken, alanyazın ayrıca mesleki gelişimin tanımından, amacından ve օneminden de bahsetmektedir, çünkü օđretmenlik mesleği ve

öğretmen gelişimi eğitimin kalitesinin iyileştirilmesi için temeldir. Bu nedenle öğretmenlerin mesleki gelişim çalışmaları üzerinde durulmuştur. Araştırmada mesleki gelişim çalışmalarının öğretmenler üzerindeki etkisinin ortaya konması amaçlanmıştır.

1. YÖNTEM

Bu araştırma tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Bu araştırma ile mesleki gelişim akademisi ve öğretmen üzerindeki etkisi analiz edilmeye çalışıldığından, betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Betimsel tarama deseni mevcut durumu olduğu gibi betimlemeyi tercih eder (Karasar, 2000). Tarama deseni bireylerin ilgileri, eğilimleri, tutumları ve fikirleri gibi etmenlerin var olan şekliyle sayısal olarak ifade edilmesidir (Creswell, 2009).

1.1. Evren ve Örneklem

Evren, araştırmada elde edilecek verilerin analizi ile ortaya çıkan sonuçların geçerli olacağı ve yorumlanacağı grup, örneklem ise belli bir evrenden, belli kurallara göre seçilmiş ve seçildiği evreni temsil etme yeterliği olan, araştırmaların üzerinde uygulandığı daha küçük gruptur (Karasar, 2008). Araştırmanın evrenini İzmir İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesindeki okul ve kurumlarda görev yapan öğretmen ve idareciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise İzmir’de görev yapan 117 kadın (n=117) ve 105 erkek (n=105) olmak üzere 222 (n=222) öğretmen ve okul/kurum yöneticisi oluşturmaktadır. 222 katılımcınının 63’ü öğretmen ve 159’u okul/kurum yöneticisidir. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Evrenine İlişkin Bilgiler

Katılımcıların Cinsiyeti		Katılımcıların Görevi		Katılımcıların Görevde Geçirdikleri Süre					
Kadın	Erkek	Öğretmen	İdareci	0-4 Yıl	5-9 Yıl	10-14 Yıl	15-19 Yıl	20-24 Yıl	25Yıl +
117	105	63	159	8	27	41	84	0	62

1.2. Veri Toplama Araçları

Çalışmada, araştırmacılar tarafından, beşli dereceleme ölçeği ile yanıtlanabilen sekiz kapalı uçlu; diğer görüş ve önerileri soran bir açık uçlu sorudan oluşan yapılandırılmış bir form oluşturulmuş ve katılımcılara mesleki gelişim eğitimi öncesi ve sonrasında uygulanmıştır. Katılımcıların mesleki gelişim eğitimi öncesi ve sonrası sorulara verdiği yanıtlara göre veriler analiz edilmiş, frekans ve yüzdeleri gösteren tablolar oluşturulmuştur.

1.3. Verilerin Analizi

Araştırma sonunda elde edilen tarama desenine ve veri toplama aracına uygun olarak frekans ve yüzde dağılımları oluşturularak gösterilmiştir. Araştırma konusu olan mesleki gelişim ile ilgili, beşli dereceleme ölçeği ile yanıtlanabilen sekiz kapalı uçlu ve diğer görüş ve önerileri soran 1 açık uçlu sorudan oluşan yapılandırılmış bir form gönüllü öğretmen ve okul/kurum yöneticileri tarafından doldurulmuştur. Araştırma sonucu elde edilen verilerin çözümlenmesinde madde madde seçeneklere verilen tepkilerin sayıları hesaplanmış ve yüzdeleri alınarak frekans ve yüzdeler tablolarda ortaya konmuştur.

Açık uçlu soruya verilen cevaplardan dikkat çekici olanlar alt temalar olarak gruplandırılarak raporlanmıştır.

1. BULGULAR ve TARTIŞMA

Araştırmada katılımcıların verdiği yanıtların analizi sonucunda elde edilen bulgular aşağıdaki tablolarda sunulmaktadır.

Katılımcıların “Eğitimin mesleki gelişimime olumlu katkı sağlayacağını düşünüyorum” sorusuna verdiği yanıtların yüzdesi ve katılımcılara ait frekans dağılımları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: “Eğitimin Mesleki Gelişimime Olumlu Katkı Sağlayacağını Düşünüyorum.” Sorusuna Cevap Veren Katılımcıların Frekans ve Yüzdeleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	F	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%
Eğitim Öncesi	97	43,7	104	46,84	20	9	0	0	1	0	222	100
Eğitim Sonrası	123	55,4	90	40,54	6	3,6	1	0,45	0	0,45	222	100

Katılımcılar eğitim öncesi “Eğitimin mesleki gelişimime olumlu katkı yapacağını düşünüyorum” sorusuna %43,69 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %46,84 oranında “Katılıyorum,” %9 oranında “Kararsızım,” %0,45 oranında “Hiç Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir. Mesleki açıdan gelişimine önem veren, bununla ilgili araştırma yapan öğretmenin başarısı kaçınılmazdır. Dolayısıyla katılımcılar eğitim sonrası aynı soruya %55,4 oranında “Tamamen Katılıyorum,” diyerek mesleki gelişimin önemini ortaya

çıkarmışlardır. Katılımcılar %40,54 oranında “Katılıyorum,” %3,6 oranında “Kararsızım,” %0,45 oranında “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir.

Mesleki gelişim eğitimi öncesi ve sonrası, katılımcı öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin “Eğitimin kişisel gelişimime olumlu katkı yapacağını düşünüyorum” sorusuna verdikleri cevapların yüzdesi Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: “Eğitimin Kişisel Gelişimime Olumlu Katkı Sağlayacağını Düşünüyorum.” Sorusuna Katılımcıların Frekans ve Yüzdeleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Öncesi	96	43,24	104	46,84	21	9,45	0	0	1	0	222	100
Eğitim Sonrası	116	52,25	91	40,99	11	4,95	4	1,8	0	0,45	222	100

Katılımcılar eğitim öncesi “Eğitimin kişisel gelişimime olumlu katkı yapacağını düşünüyorum” sorusuna %43,24 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %46,84 oranında “Katılıyorum,” %9,45 oranında “Kararsızım,” %0,45 oranında “Hiç Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir. Kendisini mesleki ve kişisel açılardan sürekli olarak geliştirmek, kendisini geliştirmeye ilgili fırsatları ve olanakları araştırmak ve değerlendirmek öğretmenlikte önemli olduğu görülmektedir. Nitekim katılımcılar eğitim sonrası aynı soruya

%52,25 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %40,99 oranında “Katılıyorum,” %4,95 oranında “Kararsızım,” %1,80 oranında “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir.

Mesleki gelişim eğitimi öncesi ve sonrası, katılımcı öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin “Eğitimin yeni bilgi ve beceriler kazandıracağını düşünüyorum” sorusuna verdikleri cevapların yüzdesi Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: “Eğitimin Yeni Bilgi ve Beceriler Kazandıracağını Düşünüyorum.” Sorusuna Cevap Veren Katılımcı Frekans ve Yüzdeleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Eğitim Öncesi	94	42,34	111	50	16	7,2	1	0,45	0	0	222	100
Eğitim Sonrası	124	55,85	84	37,83	11	4,95	3	1,35	0	0	222	100

Değişen ve gelişen eğitim anlayışı konusunda öğretmen ve yöneticilerin yenilikçi bilgi beceri ve davranışları kazanmaları da gerekmektedir. Katılımcılar eğitim öncesi “Eğitimin yeni bilgi ve beceriler kazandıracağını düşünüyorum” sorusuna %42,34 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %50 oranında “Katılıyorum,” %7,2 oranında “Kararsızım,” %0,45 oranında “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir. Katılımcılar eğitim sonrası aynı soruya %55,85 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %37,83 oranında “Katılıyorum,”

%4,95 oranında “Kararsızım,” %1,35 oranında “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir.

Mesleki gelişim eğitimi öncesi ve sonrası, katılımcı öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin “Eğitimin motivasyonumu artıracığını düşünüyorum” sorusuna verdikleri cevapların yüzdesi Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5: “Eğitimin Motivasyonumu Arttıracığını Düşünüyorum.” Sorusuna Cevap Veren Katılımcıların Frekans ve Yüzdeleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	F	%	f	%	f	%	F	%	f	%	F	%
Eğitim Öncesi	86	38,73	103	43,39	31	13,96	1	0,45	1	0	222	100
Eğitim Sonrası	107	48,19	101	45,49	12	5,4	2	1,35	0	0	222	100

Motivasyonun önemi günümüzde hiç de yadsınamayacak bir noktadır. Mesleki gelişim faaliyetleri öğretmenin motivasyon ve öğrenme süreçlerine bağlılığını artırmayı amaçlamaktadır. Katılımcılar eğitim öncesi “Eğitimin motivasyonumu artıracığını düşünüyorum” sorusuna %38,73 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %43,39 oranında “Katılıyorum,” %13,96 oranında “Kararsızım,” %0,45 oranında “Katılmıyorum” ve %0,45 oranında “Hiç Katılmıyorum” cevabını verirken, eğitim sonrası aynı soruya %48,19 oranında “Tamamen Katılıyorum,” diyerek motivasyonlarının arttığını göstermişlerdir. Katılımcılar %45,49 oranında “Katılıyorum,” %5,4 oranında

“Kararsızım,” %0,90 oranında “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir.

Mesleki gelişim eğitimi öncesi ve sonrası, katılımcı öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin “Eğitimin alanımda uygulayabileceğim yeni bilgi ve becerileri kazandıracığını düşünüyorum” sorusuna verdikleri cevapların yüzdesi Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6: “Eğitimin Alanımda Uygulayabileceğim Yeni Bilgi Ve Becerileri Kazandıracığını Düşünüyorum.” Sorusuna Cevap Veren Katılımcıların Frekans ve Yüzdeleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	F	%	f	%	f	%	f	%	F	%	f	%
Eğitim Öncesi	84	37,83	111	50	26	11,71	1	0,45	0	0	222	100
Eğitim Sonrası	110	49,54	98	44,14	12	5,4	2	0,9	0	0	222	100

Katılımcılar eğitim öncesi “Eğitimin alanımda uygulayabileceğim yeni bilgi ve becerileri kazandıracığını düşünüyorum” sorusuna %37,83 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %50 oranında “Katılıyorum,” %11,71 oranında “Kararsızım,” %0,45 oranında “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir. Mesleki gelişim, öğretmenin alan bilgisini artıran, gerekli yeni bilgi ve becerileri kazandıran bir süreçtir. Katılımcılar eğitim sonrası aynı soruya %49,54 oranında “Tamamen Katılıyorum,” diyerek mesleki gelişimin alanında uygulayabileceği bilgi ve beceriyi kazandıklarını göstermişlerdir. Katılımcılar %44,14 oranında “Katılıyorum,” %5,4 oranında “Kararsızım,” %0,9 oranında

“Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir.

Mesleki gelişim eğitimi öncesi ve sonrası, katılımcı öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin “Eğitimin meslektaşlarımla paylaşabileceğim yeni mesleki bilgi ve becerileri kazandıracağını düşünüyorum” sorusuna verdikleri cevapların yüzdesi Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: “Eğitim Meslektaşlarımla Paylaşabileceğim Yeni Mesleki Bilgi Ve Becerileri Kazandıracağını Düşünüyorum.” Sorusuna Cevap Veren Katılımcıların Frekans ve Yüzdeleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	F	%	f	%	f	%	f	%	F	%	F	%
Eğitim Öncesi	85	38,28	110	49,54	25	11,26	1	0,45	1	0,45	222	100
Eğitim Sonrası	111	50	98	44,14	9	4,05	4	1,8	0	0	222	100

Katılımcılar eğitim öncesi “Eğitimin meslektaşlarımla paylaşabileceğim yeni mesleki bilgi ve becerileri kazandıracağını düşünüyorum” sorusuna %38,28 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %49,54 oranında “Katılıyorum,” %11,26 oranında “Kararsızım,” %0,45 oranında “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir. Tasarlanan mesleki gelişim çalışmalarının birbirine ışık tutacak ve birbirini tamamlayacak şekilde kurgulanması gerekliliği de diğer önemli noktadır. Katılımcılar eğitim sonrası aynı soruya %50 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %44,14 oranında “Katılıyorum,” %4,05 oranında “Kararsızım,” %1,8 oranında

“Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir.

Mesleki gelişim eğitimi öncesi ve sonrası, katılımcı öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin “Eğitimcinin eğitim ile ilgili beklentilerimi karşılayacağını düşünüyorum” sorusuna verdikleri cevapların yüzdesi Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8: “Eğitimcinin Eğitim İle İlgili Beklentilerimi Karşılayacağımı Düşünüyorum.” Sorusuna Cevap Veren Katılımcıların Frekans ve Yüzdeleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	F	%	f	%	f	%	f	%	F	%	F	%
Eğitim Öncesi	71	31,98	102	45,94	46	20,72	2	0,9	1	0,45	222	100
Eğitim Sonrası	109	49,09	98	44,14	9	4,05	5	2,25	1	0,45	222	100

Mesleki eğitim faaliyetlerinde eğitimcinin eğitim ile ilgili beklentilerini karşılamamanın da önemi ortaya çıkmıştır. Katılımcılar eğitim öncesi “Eğitimcinin eğitim ile ilgili beklentilerimi karşılayacağını düşünüyorum” sorusuna %31,98 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %45,94 oranında “Katılıyorum,” %20,72 oranında “Kararsızım,” %0,9 oranında “Katılmıyorum” ve %0,45 oranında “Hiç Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Katılımcılar eğitim sonrası aynı soruya %49,09 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %44,14 oranında “Katılıyorum,” %4,05 oranında “Kararsızım,” %2,25 oranında “Katılmıyorum” ve %0,45 oranında “Hiç Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Eğitimin amacına ulaşabilmesi için kurumun,

öğretmenlerin ihtiyaçlarını karşılamaları gerekmektedir (Gökdere ve Çepni, 2004).

Mesleki gelişim eğitimi öncesi ve sonrası, katılımcı öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin “Eğitimcinin eğitimin konusuna hâkim olacağını düşünüyorum” sorusuna verdikleri cevapların yüzdesi Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: “Eğitimcinin Eğitimin Konusuna Hakim Olacağını Düşünüyorum.” Sorusuna Cevap Veren Katılımcıların Frekans ve Yüzdeleri

	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kısmen Katılıyorum		Katılmıyorum		Hiç Katılmıyorum		Toplam	
	F	%	F	%	f	%	F	%	F	%	f	%
Eğitim Öncesi	78	35,13	110	49,54	31	13,96	2	0,9	1	0,45	222	100
Eğitim Sonrası	110	49,54	101	45,49	9	4,05	2	0,9	0	0	222	100

Mesleki gelişim eğitimcinin konusuna hâkim ve konusunda profesyonel olması güncel ve çağın gereklerini sağlamada gereklilik arz etmektedir. Katılımcılar eğitim öncesi “Eğitimcinin eğitimin konusuna hâkim olacağını düşünüyorum” sorusuna %35,13 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %49,54 oranında “Katılıyorum,” %13,96 oranında “Kararsızım,” %0,9 oranında “Katılmıyorum” ve %0,45 oranında “Hiç Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Katılımcılar eğitim sonrası aynı soruya %49,54 oranında “Tamamen Katılıyorum,” %45,49 oranında “Katılıyorum,” %4,05 oranında “Kararsızım,” %0,9 oranında “Katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. “Hiç Katılmıyorum” cevabını hiçbir katılımcı işaretlememiştir.

2.1. Ortaya Çıkan Temalar:

Öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin diğer görüş ve önerilerinden dikkat çekenler Mesleki Gelişim Eğitim Programlarının Sürekliliği, Mesleki Gelişim Eğitim Programlarındaki Eğitimcilerin Mesleki Yeterliliği, Mesleki Gelişim Eğitim Programlarının Uzaktan eğitim ile sunulması alt temaları şeklinde gruplandırılarak aşağıda sunulmuştur:

2.1.1. Mesleki Gelişim Eğitim Programlarının Sürekliliği

Sürekli iyileştirme bir hedef değil, sürekli bir değişim yoludur. Eğitim sorunlarına nihai çözümü aramaktansa, sürekli değişimin mükemmelliğe giden yol olduğu söylenebilir. Sürekli iyileştirmeyi bir yaşam felsefesi haline getiren eğitimciler, eğitim programının sürekli gözden geçirilmesi ve güncellenmesi gerektiğini bilir ve öğrenmenin her zaman geliştirilebileceğini anlar. Yeni teknoloji ve bilgi, öğretme ve öğrenmede öğrencinin öğrenmesine ve problem çözmeye katkıda bulunduğundan, sınıfta sürekli gelişme önemlidir (İlgan, 2012). Bu araştırmada ise; okulların ve öğretmenlerin sürekli mesleki gelişim felsefesine sahip olmasını ve bunu sürdürmesinin önemli bir unsur olduğunu belirten öğretmen ve okul/kurum yöneticileri şu ifadeleri kullanmıştır.

“Bu tür eğitim faaliyetlerinin sürekli olması gerektiğini düşünüyorum.”

“Uygulamalı bir eğitimin bir gün içine sığdırılmasını doğru bulmadım. Tam anlamda verimli bir sonuç alınabilmesi için sürenin daha fazla olması gerektiğini düşünüyorum.”

“Değişen ve gelişen bir dünyada biz öğretmenlerin bilgilerini yenileyebilmenin ancak mesleki gelişim faaliyetleri ile olabileceğini, üstelik zamana yayılan ve süreklilik arz eden mesleki gelişim faaliyetlerinin ancak kalıcı bilgiyi sağlayabileceğini düşünüyorum.”

2.1.2. Mesleki Gelişim Eğitim Programlarındaki Eğitmenlerin Mesleki Yeterliği

Günümüzde her meslek, nitelikler, kalite, yenilikçilik ve yeterlilik kavramlarına odaklanan ve bunlar etrafında gelişen insanlara yöneliktir. Tüm meslekler için eğitim ve öğretimin temel unsuru ve beslenme kaynağı olan öğretmen, öğretmen olabilmek için gerekli becerilere sahip olmalıdır (Yeşilyurt, 2011).

Yeterlilik, bir meslekte başarılı olmak için olması gereken nitelikleri ifade eder (Mirzeoğlu, Aktağ & Boşnak, 2007). Mesleki yeterlilik, mesleki gelişim eğitim programlarına katılan öğretmen, okul-kurum yöneticilerinin de önemseydiği ve öncelik verdiği konulardandır ve katılımcılar araştırmada aşağıdaki şekilde görüş ve önerilerini sunmuşlardır: *“Doğru planlanmış konusuna hâkim eğitimcilerin verdiği eğitimlerin mesleki gelişim ve çalışma motivasyonuna etkisi büyük. Devamını dilerim.”*

“Meslekî eğitime yönelik daha etkili çalışmalar yapılması gerekir. Konu başlıklarının güncellenmesi ve bilimsel ve teknolojik gelişmelere ağırlık verilmesinin daha etkili öğrenme sağlayacağını düşünüyorum.”

“Branş bazında mesleki gelişim eğitimlerine ağırlık verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Genele hitab eden konu başlıklarında her branştan katılım tâbi ki önemli fakat branşlara yönelik eğitimlere de öncelik verilmeli.”

2.1.3. Mesleki Gelişim Eğitim Programlarının Uzaktan Eğitim ile Sunulması

Bilgi teknolojisi, bilgi çağı denen 21. yüzyılda hızla gelişiyor. Bilgi teknolojisindeki bu gelişmeler, uzaktan eğitim uygulamaları ile küresel bir iletişim ağının gelişmesine önemli katkı sağlamıştır. Bilgi çağı dediğimiz 21. yüzyılda iletişim, toplumun her düzeyindeki bireyler için kaçınılmaz bir ihtiyaç haline gelmiştir. Bir zamanlar toplum için ütöpik olarak görülen uzaktan eğitim uygulamaları, küresel iletişim ağı aracılığıyla, bilgi teknolojisinin gelişmesiyle birlikte artık kolayca uygulanabilir hale gelmiştir (İşman, 2008). Teknolojik gelişmelerin uygulanabilirliği çerçevesinde mesleki gelişim programlarının da uzaktan eğitim ile sunulması bilginin ulaşılabilirliği ve yaygınlaşması açısından önemli olduğunun farkındalığıyla araştırmada öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin bu konudaki görüş ve önerileri ise aşağıda belirtilmiştir:

“Etkinliklerin artarak devam etmesi ve uzaktan eğitimle de desteklenmesini rica ediyorum.”

“Eğitimlerin ve diğer tüm eğitim içeriklerinin hem yüzyüze hem de uzaktan eğitim ile planlanmasının daha çok kişiye daha sağlıklı bir şekilde uygulanmasıyla çok daha iyi olacağını düşünüyorum.”

“Eğitimlerin uzaktan eğitim olarak da gerçekleştirilmesinin daha iyi, sağlıklı ve etkili olacağı kanısındayım.”

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırmada görüldüğü üzere, uygulanan mesleki gelişim etkinliği öncesi eğitimle ilgili kararsız kalan öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin oranının eğitim sonrasında azaldığı ve eğitimin etkili olduğunu düşünen ve eğitimden faydalandığını belirten öğretmenlerin oranının arttığı görülmüştür.

Mesleki Gelişim programlarında “Eğitimin motivasyonumu artıracığını düşünüyorum.” ve “Eğitimin meslektaşarımla paylaşabileceğim yeni mesleki bilgi ve becerileri kazandıracığını düşünüyorum.” maddelerinde eğitim öncesine göre, eğitim sonrası öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin motivasyonlarının arttığı ve yeni mesleki bilgi beceri kazandıklarını düşünenlerin oranının arttığı gözlenmiştir. Bu ise bize etkili bir mesleki gelişim programında hangi özelliklerin olması gerektiğini irdelemeye yöneltmiştir. Tüm maddeler incelendiğinde genel olarak mesleki gelişim çalışmalarına yönelik olumlu bir görüşün hâkim olduğu görülmektedir.

Mesleki Gelişim programlarında “Eğitim kişisel gelişimime olumlu katkı sağlayacağını düşünüyorum.” ve “Eğitim yeni bilgi ve beceriler kazandıracığını düşünüyorum.” maddelerinde eğitim öncesi kararsız kalan öğretmen ve okul/kurum yöneticilerin oranının eğitim sonrasında azaldığı, eğitimden olumlu katkı sağlayan, yeni bilgi beceri kazananların oranının arttığı gözlenmiştir. Mesleki gelişim algısı, "tek adımlı, kısa vadeli" bir olaydan "sürekli" ve "kariyer" sürecine

evrilmiştir (Yılmaz, 2017). Bu noktada; sürekliliğin sağlanması gerektiği söylenebilir.

Mesleki Gelişim programlarında “Eğitim alanımda uygulayacağım yeni bilgi ve becerileri kazandıracakımı düşünüyorum.” ve “Eğitim mesleki gelişimime olumlu katkı sağlayacağını düşünüyorum.” maddelerinde eğitim öncesine göre eğitim sonrası öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin alanında yeni bilgi ve beceriler kazananların ve mesleki gelişimine olumlu katkısı olduğunu düşünenlerin oranı artmıştır.

Mesleki Gelişim programlarında “Eğitimcinin eğitim ile ilgili beklentilerimi karşılayacağını düşünüyorum.” ve “Eğitimcinin eğitimin konusuna hâkim olacağını düşünüyorum.” maddelerinde eğitim öncesine göre eğitim sonrasında öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin beklentileri karşılanmış ve eğitimcinin konusuna hâkimliği ile ilgili düşünenlerin oranı artmıştır.

Öğretmenlerin mesleki gelişimi konusu çok geniş bir araştırma alanıdır. Bu araştırmada bir mesleki gelişim programına katılan öğretmen ve okul/kurum yöneticilerinin eğitim öncesi ve sonrasında fikirlerinin araştırıldığı açık ve kapalı uçlu soruların uygulanmasıyla veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Daha derinlemesine bir çalışma yapılması, daha ayrıntılı bir incelemeyi gerektirmektedir. Öğretmenlik mesleğinin ve öğretmenlerin gelişiminin eğitimde kaliteyi artırabilmek için temel ve çok önemli olduğu anlaşılmalıdır.

KAYNAKÇA

- Akyıldız, S., Yurtbakan E., Tok R. (2019) 2023 Eğitim vizyon belgesinde yer alan öğretmenlerin mesleki gelişimleri ile ilgili politikaların öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Milli Eğitim Dergisi, Milli Eğitim Dergisi Temel Eğitim Özel Sayısı*, 827-852
- Atmaca, T. (2020). Öğretmenlerin Yaptıkları Meslek Hatalarının Meslekî Öğrenme Bağlamında İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 6(1). 329-326
- Baldan, B, Güven, M. (2018). Öğretmenlerin mesleki gelişimind lisansüstü eğitim: eğitim programları ve öğretim doktora programı. *Cukurova University Faculty of Education Journal*. 47 (1). 1-36
- Bümen, N.T., Ateş, A. Çakar, E. Ural, G. ve Acar, V. (2012). Türkiye bağlamında öğretmenlerin mesleki gelişimi: sorunlar ve öneriler. *Milli Eğitim Dergisi*, 41, 194, 31-50.
- Creswell, J. W. 2009. *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches* (3rd ed). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2, 207-237.
- Eroğlu, M, Özbek, R. (2020). Etkili öğretmenlerin mesleki gelişimi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*. 37, 73-92
- Fullan, M. G. (1990). *Staff development, innovation, and institutional development*. B. Joyce (Ed.), *Changing school culture through staff development* (p. 3-25). Alexandria, VI: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Gökdere, M., Çepni, S. (2004). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin hizmet içi ihtiyaçlarının değerlendirilmesine yönelik bir çalışma bilim sanat merkezi örnekleme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(2), 1-14.
- İlğan, A. (2012). *Öğretmenlerin mesleki gelişimi ve denetimi: öğrenen öğretmenler, başaran öğrenciler*. Anı Yayıncılık.
- İlğan, A. (2013). Öğretmenler İçin Etkili Mesleki Gelişim Faaliyetleri. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Özel Sayı, 41,56

- İşman, A. (2008). *Uzaktan eğitim*. Pegem Akademi.
- Kahraman, M. (2012). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleki gelişiminde e-mentörlük. (Yayınlanmamış doktora tezi) Anadolu Üniversitesi
- Karagözoğlu, G. (2003). Eğitim Sistemimizde öğretmen yetiştirme politikamıza genel bir bakış, Eğitimde yansımalar: VII Çağdaş Eğitim Sistemlerinde Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu, *Cumhuriyet Üniversitesi Kültür Merkezi*, ss.10-12.
- Karasar, N. (2000). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karasar, N. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Mirzeoğlu D, Aktaş I, Boşnak M. (2007). Beden eğitimi öğretmeni, öğretmen adayı ve beden eğitimi ve spor yüksekokullarında görev yapan öğretim elemanlarının mesleki yeterlik duygusunun karşılaştırılması. *Spor Bilimleri Dergisi*, 3(18), 109-125.
- Oktay, Ö. (2015). *The effects of a professional development program on physics teachers' classroom practices* (Yayınlanmamış doktora tezi) Ortadoğu Teknik Üniversitesi
- Özgenel, M. (2019). Öğretmenlerin mesleki gelişimlerine ilişkin fenomenolojik bir araştırma. *Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi*. 2 (2), 128-143
- Yeşilyurt, E. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin genel yeterliklerine yönelik yeterlik algıları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(1), 71-100.
- Yılmaz, A. (2017). *An investigation into professional development perceptions of Turkish teachers of English as a foreign language* (Yüksek lisans tezi) Çığ Üniversitesi, Mersin.